

פנחס (תשי"ח)

כ"ז י"ב - י"ד.

שאלה כללית:

א. מדוע לא הוזכרה תפילת משה לדחית הגזרה במקומנו והוזכרה בדברים פרק ז כ"ג - כ"ז?

ב. י"ב עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ...

י"ג וראית אותה ונאספת אל עמך.

רמב"ן: ... ואיננה מצוה שיצונו הקב"ה לעשות כן עתה, טאם כן יהיה מתחיל לעלות שם מיד, אבל טעמו: תעלה על הר העברים וראית את הארץ, כי בעבור שזוהו (כ"ו נ"ג) "לאלה תחלק הארץ בנחלה", הודיעו כי לא על ידך תחלק, כי אתה תעלה לראש הר העברים טרם שיסעו ישראל מארץ מואב ותמות בו ולא יגיעך מן הארץ לבד הראיה. "וקח לך את יהושע" - בבוא יומך תקח את יהושע.

זה טעם הכתוב לספר כי עשה כן משה בלב שלם והוא העשייה אשר יזכור בעת פטירת משה, כאשר אמרו השירה, הוא ויהושע בן נון.

אברבנאל: מפני שזוהי ית' על נחלת הארץ וחלוקתה, אמר לו: אל תחשוב שאתה תנחילנה; לכך אמר לו שיעלה בהר העברים ויראה את הארץ משם ויאסוף אל עמיו; והיה לו תועלת רב בדיעת הזאת, כדי שישתדל לבאר הדברים שזכר באור קודם מזה, כמו שהתפלל עליו דוד: "הודיעני ה' קצי ומדת ימי קה היא, אדעה מה תדל אני". ...

... ומפני זה אמרתי אני שבדבור הזה עם היות שזוהו ית' שיעלה בהר ויראה את הארץ לא היה כדי שימות שמה מיד ואינו כספור האחר טבא בפר' פורש האזינו (דברים ל"ב מ"ח - נ"ב), ואין הפעל שזכר הכתוב שיעטה כאן הוא הנזכר שמה, כמו שחשב הרמב"ן: ולכן לא נאמר כאן "ומות בהר", כמו שזכר שם; אבל צוהו שיעלה בהר שיהיה לפניו כלומר פעמים רבות ויראה משם את הארץ, שבכל עת שיעלה שמה ישא עיניו אל ההרים לראותה יום יום.

ואמרו עתה "וראית... ונאספת..." הוא להגיד שעתה יראה את הארץ מעצמו כל מה שיוכל לראות, אבל עוד יראה אותה ראיה אחרת בעת מיתתו כפי שיזכור שמה. וזהו "וראית אותה" שהוא העתיד בזמן ההוא "ונאספת אל עמך" אז, אחרי אותה ראיה אחרונה, כאשר נאסף אחרון אחיך, כי השוה ענינו לראות אהרן באסיפה אל עמיו, אבל לא בראית הארץ, כי משה ראה אותה ואהרן לא ראה אותה.

הנה לא צוה למשה שימות עתה, אבל שיחמיד לעלות שמה בהר ולראות את הארץ משם...

(1) מה הם הקשיים בפרשה זו שאותה רצו חמפרשים ליטב?

(2) במה מסכימים הרמב"ן והאברבנאל?

(3) מה ההבדל בין דעת הרמב"ן לדעת האברבנאל?

(4) השוה דברי הרמב"ן כאן לדבריו בראשית י"ג י"ז ד"ה קום התהלך בארץ לארבעה ולרעה.

במה מתאימים דברי הרמב"ן כאן לדבריו שם?

א"א (5) מניין לרמב"ן שאת שירת האזינו אמרו משה ויהושע יחדו?

(6) במה מסתייע אברבנאל בפרושו בפסוק תהלים ל"ט ה'?

ג. שאלות לשון וסגנון:

(1) השוה: יג: כאשר נאסף אהרן אחיך

יד: כאשר מריתם פי במדבר צין

מה ההבדל בין כ' ("כאשר") שבפ' י"ג לבין זו שבפ' י"ד? העזר במיכה ד' 3 "ויסתר פניו מהם כאשר הרעו מעלליהם".

א"א התוכל להביא דוגמאות ל"כאשר" בשמוט זה?

(2) כאשר מריתם פי במדבר צין... להקדישני.

ראב"ע ד"ה להקדישני: דבק עם מריתם והטעם כי מריתם להקדישני.

מהו הקסי הלשוני בפסוק זה?

השאלות המסומנות x קשות והמסומנות א"א קשות ביותר, יפתור כ"א לפי הבנתו. שאלות וגם תשובות נא לשלוח לנחמה ליבוביץ, קריית-משה ירושלים 1022.